

HABİTAT DERNEĞİ FİNANSAL BİLİNÇ PROGRAMI HAFTALIK GÜNDEM

15 - 21.04.2020

PANİK VE TÜKETİM

Stoklama güdüsü ile yapılan ihtiyaç fazlası alışveriş davranışı nelere yol açıyor?

Sizler için derledik.

ÇEVİRİMİÇİ ALIŞVERİŞ GÜVENLİĞİ

İnternet üzerinden alışveriş yapıyoruz ama güvenlik sistemleri hakkında yeterli bilgiye sahip miyiz?

Yazımızda güvenlik önlemlerini paylaşıyoruz.

MÜCADELE VE YENİ GİRİŞİMLER

Yaşadığımız bu süreçte yeni girişimler yapmak mümkün müdür yoksa icat çıkarmak mıdır?

Başarının formülü nedir?

PANİK VE TÜKETİM

Tüm dünyada etkisini benzer ölçekte gösteren Covid-19 virüsünün korunma önlemleri gitgide artıyor. Ülkemizde de bu durum ilk vakanın ortaya çıkması ve vaka sayılarının artışı ile birlikte her geçen gün farklı şekillerde karşımıza çıkıyor. Tüm dünya için yeni olan bu virüsün yayılmasını engellemeye ya da tedavisine yönelik net çözümlerin henüz bulunamamış olması insanların aynı duyguyu yaşamasına neden oluyor. **Panik!** Peki nedir bu panik ve bize neler yaptırıyor?

Türk Dil Kurumu Tanımıyla;

Panik: Ani dehşet duygusu, büyük korku

Korku: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü

Kaygı: Genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu

Tanımlarından da anlaşılacağı gibi bu üç kavram da birbiriyle bağlantılıdır. İnsanlar genellikle belirsizlik durumlarında tehlikede ve tehdit altında olduklarını hissederek; bir an önce panikle harekete geçer ve alışık oldukları konforu koruyabilmeye çalışırlar. Hiçbirimizin alışık olmadığı evde kalma düzenine geçmek ve bu düzende ne kadar kalacağımızı bilememek bizleri, bu konforu korumak adına daha çok tüketime sevk ediyor. Bu tüketimi gerçekleştirirken asıl ihtiyaçlarımızı gözden geçirmeden aksiyon almamız ise bu süreçte yaşadığımız panikten kaynaklanıyor. Özellikle temizlik ve temel gıda malzemelerini stoklama ihtiyacı duyuyoruz. Bunlar evimizde olduğunda kendimizi güvende hissediyoruz.

Peki, stoklama ihtiyacı ile yapılan bu tüketim şekli nelere yol açıyor?

Burada iki konuya ilginizi çekmek istiyoruz.

1. İhtiyaç fazlası stoklu alışveriş suni zamları körükler. Gelin bu durumun nedenlerini Mahfi Eğilmez'in "Örneklerle Kolay Ekonomi" kitabında anlattığı şekliyle arz-talep dengesiyle açıklayalım.

Arz: Bir malın satışa sunulan miktarıdır.

Talep: Bir maldan satın almak isteyenlerin alım arzudur.

Bu tanımlardan yola çıkarsak;

PANİK VE TÜKETİM

Arz, talepten yüksekse o malın fiyatı düşer. Yani, bir piyasada mal çoksa ve buna karşılık bu malı almak isteyenlerin sayısı azsa o malın fiyatı ucuzlar.

Talep, arzdan yüksekse o malın fiyatı artar. Yani, bir piyasada mal azsa ve buna karşılık bu malı almak isteyenlerin sayısı çoksa o malın fiyatı artar.

İhtiyaç fazlası stoklu alışveriş yaptığımızda piyasada yeterli sayıda bulunan malların sayısını azaltacağımız için fiyatlarının yükselmesi durumu gerçekleşebilir.

2. Kendimizi güvende hissedebilmek adına gerçekleştirdiğimiz bu alımlar başka kişilerin, esas ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını gidermesine mani olur. Özellikle böyle zamanlarda sadece kendimizi değil diğer insanları da düşünmek önemlidir.

Ne(ler) yapmalı?

Alışageldiğimiz tüketim şeklimizle devam edersek bu süreci atlattığımız hem bizim için hem de diğer insanlar için gitgide zorlaşacaktır. Öncelikle bunun farkına varmak gerekir. Yaşanılan paniğin etkisinde kalmadan yapabileceklerimizi aşağıda paylaşıyoruz.

1. Tükettiklerimizi gözlemlemek ve ihtiyaçlarımızı belirlemek için zaman ayırmak. Bir hafta boyunca özellikle gıda ve temizlik ürünlerinde ne kadar tüketim yaptığımızı belirleyerek buna başlayabiliriz. Elimizdeki malzemeler yarıya indiğinde ya da azaldığında bir ihtiyaç listesi hazırlamak ve bu listeye bağlı kalarak alışverişimizi gerçekleştirmek süreci daha iyi yönetmemizi sağlayacaktır.

2. Stok yapmaya gerek yok duyurularına kulak vermek. Bakanlıklar ve diğer yetkili merciler yeterli sayıda ürünün bulunduğunu ve stok yapmaya gerek olmadığını her fırsatta dile getiriyorlar. İhtiyacımız olacak ürünlere erişebilmemiz için de güvenli ve en az temaslı alışveriş yöntemlerinin geliştirilmesi için de tüm kurum ve kuruluşlar çalışıyorlar. Bu kurum ve kuruluşların gösterdiği çaba ve emek, sadece bizlerin panikle hareket ederek yoğunluk oluşturmamız nedeniyle sektöre uğruyor. Bu yoğunluğun yaşanmaması için özen göstermek herkesin ihtiyaçlarına erişebilmesini sağlayacak en sağlıklı yöntemdir.

PANİK VE TÜKETİM

3. Virüsten korunmak için gerekli önlemleri almak. Bu önlemlerden en önemlisi ve evlerimizden mecbur olmadan çıkmamızın nedeni olan teması en aza indirmektir. Kabul etmeliyiz ki bu süreç anlık önlem kararları alınıp uygulanmasını gerektiren bir süreçtir. Bu nedenle tabii ki evde kaldığımız süreç için hazırlıklı olmalıyız. Hazırlıksız yakalanabileceğimiz zamanlar da yaşayabiliriz. Bu zamanlarda normalde tükettiğimiz ürünleri bir müddet kullanmamayı ya da yerini dolduracak evdeki farklı ürünleri değerlendirmeliyiz. Eğer suyumuz yoksa şebeke suyunu kaynatıp içmek gibi önlemler alabiliriz.

4. 10 saniye kuralını uygulamak. İhtiyaç listemizi yapsak dahi bu listedeki ürünleri almadan önce 10 saniye düşünelim. Gerçekten almak istediğimiz bu ürüne ihtiyacımız var mı? Bu ürün yerine elimizde kullanabileceğimiz farklı bir alternatif var mı? Bunun üzerine 10 saniye düşünmek ihtiyaçlarımızı daha iyi analiz ederek sorumlu tüketim gerçekleştirmemizi sağlayacaktır.

Unutmamak gerekir ki bu süreci gezegenimizi paylaştığımız diğer insanlarla hep birlikte yaşıyoruz. Evet, hem alışık olmadığımız hem de zor bir süreç. Sürecin hem bizim, hem evlerinde olan diğer insanlar, hem de bu sürecin çözümü doğrultusunda emek harcayan, çalışan insanların çabaları için sakin ve dikkatli olmak hepimizin sorumluluğudur.

ÇEVİRİMİÇİ ALIŞVERİŞ GÜVENLİĞİ

Bir önce ki yazımızda Çevrimiçi Ödeme Sistemi ve Elektronik Ticaret Tarihçesinden kısaca bahsetmiştik. Elektronik ödeme sistemleri hayatımızı kolaylaştırmak ile birlikte dikkat etmemiz gereken noktaları da beraberinde getirmekte.

Çevrimiçi alışverişin olmazsa olmazı tabii ki elektronik ödeme sistemlerini, internet bankacılığını doğru kullanabilmek; alışveriş yaptığımız internet sitelerinin güvenlik sertifikalarının kontrolünü sağlamak, çift doğrulamalı ödeme yöntemlerini aktif etmek gibi küçük ama etkili detayları öğrenmek ilerleyen zamanlarda karşılaşılması muhtemel finansal kayıpların önüne geçecektir.

Gün içerisinde gerçekleştirdiğimiz alışverişler, mobil bankacılık üzerinden yaptığımız para transferleri, QR (Quick Response) kod ile para çekme ve ödemeler... Birçoğumuz sadece saniyelerimizi alan bu işlemleri güvenlik açıklarına, girdiğimiz sitelere ve bağlı bulunduğumuz umuma açık kablosuz internet ağlarının güvenlik hizmetlerinin sağlanıp sağlanmadığına dikkat etmeden gerçekleştiriyoruz. Gerek elektronik ticaret siteleri gerekse bankalar, gerekli güvenlik önemlerini almak zorunda olsalar da son kullanıcılarında oldukça bilinçli hareket etmesi ve güvenlik sistemlerine aşina olması gerekmektedir.

Birçok kaynakta siyah şapkalı hackerlar olarak tanımlanan ve kişilerin kimlik ve finansal bilgilerini ele geçirip kötü amaçlı kullanan siber suçluların bilgilerimizi ele geçirmek için kullandığı en sık yöntemler aşağıdaki gibidir.

- **Kötü Amaçlı Yazılımlar**
- **Kopya Sunucular**
- **Kimlik Avı Dolandırıcılığı**

ÇEVİRİMİÇİ ALIŞVERİŞ GÜVENLİĞİ

Siber suçluların kullandığı bu yöntemler karşısında kişisel olarak aşağıdaki yöntemlerle alacağımız önlemler oldukça önem arz etmektedir.

- Bilgisayar ve telefonlarımızda güncel lisanslı anti virüs yazılımlarının kullanılması
- Cihazlarımızda kullandığımız işletim sistemi ve web tarayıcılarımızın güncel olması
- Bankacılık işlerimizde tek kullanımlık şifrelerin kullanılması
- Mobil Bankacılık işlemlerinde SMS ile doğrulama sisteminin kullanılması
- Bilgisayarlarımızda güvenlik duvarının kullanılması
- Kurumsal Bankacılık işlemlerinde e-imza kullanılması
- İnternet Bankacılığı işlemlerinde fiziki klavye yerine sanal klavye kullanılması
- Kaynağını bilmediğimiz e-postaların açılmaması ve linklere tıklanmaması
- Kaynağı belirsiz internet sitelerinden program indirilmemesi ve lisanssız program kullanmaması
- Telefonlarımıza App Store ve Google Play Store harici kaynaklardan uygulama indirilmemesi
- Kredi kartı ekstrelerimizin düzenli olarak kontrol edilmesi ve olağan dışı harcama kayıtları fark edildiğinde banka ile iletişime geçilmesi
- E-ticaret ve İnternet Bankacılığı kullanımında işlem gerçekleştirdiğimiz internet sitelerinin SSL sertifikasına dikkat edilmesi
- E-ticaret ve İnternet Bankacılığı kullanımında işlem gerçekleştirdiğimiz internet sitelerinin ödeme ekranlarında **http://** yerine **https://** yazmasına dikkat edilmesi
- Alışverişlerimizde Sanal Kart kullanması

Tüm bunlar gibi onlarca maddeye eş zamanlı olarak dikkat etmeliyiz. Ayrıca bankalar düzenli aralıklar ile kullanıcılarını sanal dolandırıcılığa karşı bilgilendirmekte olup, kullanıcılarına çeşitli bilgileri ücretsiz olarak sunmaktadırlar.

Kaynakça: <https://bit.ly/2xwPB9I>

KİTAP ÖNERİSİ

**"Zaferin büyüklüğü,
mücadelenin zorluğu ile ölçülür."
Franz Grillparzer**

Mücadele; başarmak için gerekli olan ham maddedir. Buna biraz yorgunluk, biraz başarısızlık ve biraz da 'başaramayacaksın' dış sesi eklendi mi tamamdır. Başarı menümüz hazır. Afiyetle bu zaferi tadabilirsiniz.

Bugünlerde içinden çıkamadığımız durum da tam anlamıyla bu aslında; eskilere özlem duyuyoruz. Sokakta gezinti ve arkadaşlarla biraz dost muhabbeti... Hepsinden mahrumuz şimdi. Bu da yetmezmiş gibi dünya ekonomisinin resesyonu, işsizliğin artması ve sektörlerin kemer sıkma politikası dünya ekonomisinde beklenen diğer sonuçlar...

Dünyanın en değerli şirketi Saudi Aramco'nun 230 Milyar Dolar erimesi, enflasyonun artması ve özel sektörün küçülmeye gitmesi gibi birçok şeyi sayabiliriz. Bu süreçten kurtulabilmen en önemli yolu ise Türkiye'nin Finansal Okuryazarlık sıralamasınının 120. Sıradan aşağılara doğru indirmek olduğu net bir şekilde görünmektedir. Bütçe yapma alışkanlığı, kredi kartı kullanım ehliyeti, birikim ve yatırım gibi alanlarda okuryazar olmamızın ileride bize çok şey kazandıracağını bu süreçte fazlasıyla görmüş olacağız.

Bu zorlu süreçten kurtulmanın temel yolu ise mücadele etmeye devam etmek, pes etmemektir. Çünkü her sorun yeni çözümleri ve yeni icatları arkasında getirir. Bu icatlarda pay sahibi olmak istiyorsak üretkenliğimizi artırarak mücadeleye devam etmeliyiz. Unutmayalım; bu mücadele ruhu da "Damarlarında ki asil kanda mevcuttur."

Mücadele ve yeni girişimlerin nasıl ortaya çıktığını anlatan Albert Jack "İcat Çıkar Ma!" adlı kitabını tavsiye ediyoruz. E-kitap haline online platformlarda ücretsiz olarak da erişebilirsiniz.

HASAN BASRİ CİHAN